

I diskussionen om lagar, politik och juridik, som äger rum i bokens andra del, redogör Johnson för flera amerikanska rättsprocesser som rör homosexualitet och samkönade relationer. Det finns inga hållbara juridiska argument, summerar Johnson efter en lång rad exempel, som kan anföras för att hindra samkönade par från att få samma rättigheter som andra par. Men varken framställningen av olika rättsprocesser eller diskussionen om deliberativ demokrati sammanförs med de föregående resonemangen om religion. Bokens olika delar fungerar var för sig men den syns mellan religion, juridik och politik som skulle ge Johnsons text dess särdrag uteblir alltså. Det är synd. Det innebär emellertid inte att boken inte är läsbar, för som ett inlägg i en pågående debatt om homosexualitet och samkönade relationer i såväl samhälle som kyrka är den fortsatt aktuell.

Daniel Enstedt,
FD, Göteborg

Juden Jesus (Stockholm: Judiska Muséet, 2013), 132 sid.

Utställningskataloger hör inte till det som vanligen anmäls i *STK*, men det kan vara motiverat att göra ett undantag för den katalog som hör till utställningen *Juden Jesus*, aktuell på Judiska muséet i Stockholm 14 januari–30 september 2013. Katalogens nio artiklar erbjuder nämligen i huvudsak högklassig folkbildning om den miljö i vilken Jesus och hans första efterföljare levde och verkade, men också de 2000 åren mellan Jesu tid och nuet beaktas i viss mån. Katalogen är tillgänglig även för icke svenskspråkiga, då svensk och engelsk version genomgående tryckts parallellt.

I katalogen ingår följande artiklar (svenska titlar här): ”Judisk religion på Jesus tid” och ”Jerusalem på Jesus tid” av överrabbinen Morton Narowe, ”Arkeologi i det forntida Palestina” av FD Kristian Göransson, ”Jesus från Nasaret var inte kristen” och ”Judisk Jesusforskning” av judaistikdocenten Göran Larsson, ”Jesus – den judiske landsortspredikanten” av skarbiskopen Åke Bonnier, ”Jesus i Jerusalem” och ”Vem bar ansvaret för Jesu död?” av NT-docenten Tord Fornberg och ”En judisk teologi om Jesus” av judaistikdocenten Karin Hedner Zetterholm.

Narowe placerar Jesus i andra templets judendom och dess konkurrerande uttolkningar av traditionen; han visar på långtgående likheter mellan Jesus och de i svenskt folkmedvetande så uthängda fariséerna. Göransson sätter in såväl arkeologiska fynd som metoddebatter i ett allmänt historiskt sammanhang. Larsson visar hur Jesus ofta blivit problematisk för såväl judar som kristna i deras inbördes relationer men vill peka i annan riktning än att var och en presenterar Jesus som det passar vederbörandes intressen. Såväl Jesu liv som hans undervisning, också det som brukar uppfattas som kritiskt mot samtida judendom, passar här väl in i

miljön och dess pågående debatter. Icke desto mindre kom det att dröja halvannat årtusende efter att kristendom och judendom blivit åtskilda storheter innan historisk Jesusforskning – i kristen såväl som judisk miljö – började återupptäcka Jesu judiskhet; Larsson ger också några huvuddrag i den judiska Jesusforskningen. Bonnier bidrar med ett personligt porträtt av en judisk Jesus. Fornberg skriver om Jerusalemets religiösa betydelse och tillskriver Kajafas och främst Pilatus ansvaret för Jesu död, samtidigt som Fornberg påpekar att andra makthavare troligen skulle ha fattat samma beslut för att behålla lugnet i landet. Det ligger en viss ironi i att just Pontius Pilatus namn kommit att nämnas när kristna bekänner sin tro (och detta inte, som Fornberg tyvärr skriver, bara i den nicenska trosbekännelsen i katolska kyrkor: nicenska trosbekännelsen är gemensam för alla stora kristna kyrkotraditioner, men här i Sverige nämns Pilatus oftare i den apostoliska trosbekännelsen). Zetterholm presenterar en förståelse av Jesu villighet att offra sig själv parallell med den judiska förståelsen av 1 Mos 22, där Isak ses som en vuxen man som frivilligt följer sin Far till den plats där han (åtminstone nästan) offras, en villighet som leder till långtgående välsignelser över hans efterkommande. Zetterholm ser avtryck också i NT av att tidiga jesusefterföljare sett dessa paralleller mellan Jesus och Isak och att Paulus kan ha sett möjligheten för icke-judar att komma in i förbundet med Israels Gud just genom denna Jesu offervillighet.

Det som erbjuds i katalogen är alltså i mycket popularisering av sådant som är välkänt för fackfolk men som i mindre utsträckning nått från den vetenskapliga diskussionen ut i bredare lager. Katalogen väcker intresse för att tränga djupare in i Jesu miljö och tid, vilket kan vara värt att uppmärksammas också i dessa spalter.

Magnus Evertsson
doktorand, Lund

Bo Johnson, *Den bibliska berättelsen*, Bibelakademiförlaget, Borås 2011. 112 sid.

När det nystartade Bibelakademiförlaget ger ut sina första två verk satsar man på säkra kort: premiärverken är signerade Gunnel André, *Det står skrivet: Med inblick mellan raderna* samt Bo Johnson, *Den bibliska berättelsen*. Och minsann är detta ett säkert kort. Med ett omfång blott strax över ett hundra sidor är det en lätt liten bok som man gärna lockas att bläddra vidare i. Men ännu hellre än att bläddra skall man kanske girigt sträckläsa. Med sina tre huvuddelar – Gud (kapitel I), Kristus (kapitel II) och Anden (kapitel III) vill boken tydligt lyfta fram just den bibliska berättelsen. Detta innebär att man börjar från början och rör sig mot slutet, i en tydlig tråd som gör den sammanhängande läsningen till en spännande upplevelse där man i sanning ser en berättelse växa fram och vecklas ut in-

för de läsande ögonen. Man dras lätt in i funderingarna, och när man väl börjat är det mycket svårt att sluta.

Men vilken berättelse är det som berättas? Kanske är titeln något missvisande i det att den kan föra tankarna till en tänkt huvudstory i Gamla och Nya testamentet, men den som förväntar sig en redogörelse för skeendena i Bibeln får leta sig annorstädes. För visst får man här följa de bibliska händelserna, och visst ser innehållsförteckningen ut att gå i lagom kronologisk ordning. Men tittar man en gång till ser man att detta inte är någon historiebok som återberättar händelse, utan något helt annat. På s 81 ger författaren sin sammanfattning: ”Påskens budskap, att Jesus har uppstått, är det centrala i Bibelns berättelse.” Det är utifrån denna övertygelse som den bibliska berättelsen presenteras.

Kapitel I, Gud, är närmast en presentation av teodicéproblemet. Det ges en ingående beskrivning av hur världen är uppbyggd och vilka problem människan har att hantera. Bibliska berättelsemoment finns det gott om, och att både gammaltestamentliga och nytestamentliga händelser så flitigt dyker upp även senare i Kapitel II, Kristus, visar att bokens intresse inte är främst det historiska. Boken beskrivs i sin bakstext som ett underlag för samtal och studier ”för var och en som vill fördjupa sig i kristen tro” och detta är nyckeln till boken: *Den bibliska berättelsen* bör kanske bäst kallas för en perspektivhistoria. Den handlar inte i första hand om Bibeln, utan om tron. Visst är bibelberättelserna bakgrunden, men luftrummet upptas främst av tankar och personligt brottande med texterna. Det första kapitlet är ständigt medvetet om de svårigheter som finns i att förena den kristna tron med det moderna samhällets krav på livsåskådning och förhållningssätt. Kapitlet ”Gud” innehåller en stor dos receptionshistoria och kan nog sägas främst behandla ämnet ”Vad tänker dagens människa om Gud?”

Kapitel II, Kristus, handlar visserligen om den bibliska kristusberättelsen, men lika mycket om de olika kristusbilder som man möter i dagens olika kyrkor och de utmaningar som en troende idag ställs inför om man försöker förena kristet tänkande med andra världsbilder.

När författaren med enkla medel tecknar färgstarka bilder är det känslorna, brottningen, tvivlet, längtan som står i centrum. Om Jesu mor Maria skrivs exempelvis att ”Maria möter oss i berättelsen som en ung flicka, kanske i femtonårsåldern. (...) Hon var trollovad med Josef, som man i berättelsen uppfattar som något äldre. Kanske var han en änkeman, som skulle gifta om sig. (...) Somliga tänker sig då att de Jesu bröder och systrar som nämns längre fram i så fall kunde vara barn till Josef i ett tidigare äktenskap. Men det säger berättelsen inget om.” (s 64) Som läsare kan man ofta le inombords åt de varma och inklämmande bilder som boken är full av, och man fylls av beundran inför författarens talang för att med en minimalist-

isk verktygslåda skapa dessa bilder som på en gång är så enkla och så starka att de bara måste beröra. Den som inte alls är intresserad av att fördjupa den kristna tron kommer trots allt att njuta av ett språkbruk som går rakt in i hjärtat.

Kapitel III, Anden är det svåraste att sätta fingret på. Utgångspunkten är att ”När den bibliska berättelsen har nått fram till det som är dess centrum, Jesu död och uppståndelse, så stannar den alltså inte med det.” (s 88) Härifrån glider boken in i tankar om den personliga upplevelsen av gudstjänst, bön och förlåtelse. Detta bokens sista avsnitt rör sig alltså från bibelns berättelse för att komma närmare läsarens egen berättelse, och det kan vara klokast att låta en recension stanna vid detta, och låta framtida läsare recensera sin egen berättelse alldeles själv.

Den bibliska berättelsen är en härlig och stämningfull skrift för den som vill sätta sig ner ett slag och låta sig svepas in i de tankar och känslor som bibelhistorier gärna väcker på ett personligt plan. Med sitt tydligt kristna perspektiv där bibeltexter flyter in i varandra i en alldeles egen kronologi och Gamla testamentet läses i ljuset av Kristus är den knappast en historiebok – men det var ju inte heller tanken. Istället är den en utmärkt startpunkt för de personliga funderingarna, och en tjugande vägledning för den som vill förundras över bibeltexterna. Innehållet är perfekt utvalt för detta syfte, språket är klart, enkelt och vackert. Bo Johnson har gjort det igen.

Linnéa Gradén
doktorand, Lund